

Preko 100.000 zarobljenika na istoku i zapadu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 1. oktobra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U istočnoj Galiciji nije se zbililo ništa novo. Blizu novog Aleksinca ruski pokupajući prodiranja izjavio se je, uslijed naše artiljerijske vatre već u samom zametku njegovu. Na Ikvu i na području volinjskih obrva nema nikakve promjene u položaju. Kod potoka Kormin osvojili su saveznici novog prostora i odbili su ruske protunavale. Pet odijeljena austro-ugarska katalerije zarobilo je kod takvog nastaja 2 neprijateljska oficira i 400 momaka, te zaplijenilo 1 stroju pusku. U dva posljednja dana borbe dospjelo je u naše zarobljeničništvo u tom kraju 10 časnika i 3400 momaka.

Talijansko bojište.

U tirolskoj i koruskoj fronti bilo je samo artiljerijskih bojeva. Prijavljeni već nastajati protiv naših utvrđenih pozicija zapadno Bomoškog jarka, bili su odbijeni od naših valjanih snagovodskih strijelaca. Ranim jutrom počeli, navali su jučer Talijanci na Mrzi Vrh i na njegove jugozapadne obranke jakim silama, tri puta, uvijek bezuspješno. Kod toga pretrpila veoma teške gubitke. Kao uvijek odbacili smo navajaljenja protiv pojedinih točaka talijanskog mostobrana.

Srpsko bojište.

Na tom ratištu ništa nova. Zamjerik poglavice generalnog stožera, pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 1. oktobra. (D. u.) Iz veličnog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Neprijateljski monitori bombardirali su nesuspješno okolicu Lombartsyda i Middelkerke. Novog napada nijesu jučer Englezi pokušali. Naša protunavala sjevernom obala dospjela je još i dalje, usprkos blizini neprijateljskog opiranja. Nekoliko zarobljenika, 2 strojne puske i barela imena palo je u naše ruke. Pokušaji Francuza, da istočno Souchezja i sjeverno Nevruilla pridobiju na prostoru, izjavili su se. U Champagnu nije se također neprijatelju posredila jakim silama poduzeta navala na istoku Auberville, ali slično uspjehom navajaljenja Francuza na sjeverozapadnoj strani Massiges bila su sva bezuspješna. Broj zarobljenika, koje smo u Champagnjskim borbama dosada učinili, iznasa ukupno 104 časnika i 7090 momaka.

UGUST ŠENOVA.

Kanarinčeva ljubovca.

(Dalje.)

„Pobjesnija si! skoči mačuha bljedede drhčudi.“
„Sjedi, sjedi! primjehi joj. „Amalija je luda.“ Govori ti posve čistu istinu i nije po tebe, da mirno slušas. Kao točak u kokoznjaku uvukla si se ti tudnjina ovu staru hrabru kuću, od toliko vještova Bogom blagoslovljenu. Da si postala žena, da moga oca ljubis, da si mu prav zahvalna, pak da si mi rodila zdravu rusku čedo, po kojem bi naše pl'me najje raslo i da imas uz to zno milosrdja za mene sirotu, koja nijesam kriva, sam žensku, — ta klećala bih pred njim, noge ti ljubila, za sveticu postila, pak rodila za tebe dan i noć. Ali nijesi takva, li nijesi nego griješna bludnica.“
„Amalijo!“ kriknu mačuha i zaloti se u lice, kao da će me rukama zadaviti, nu usje kao lako gurnuh, te je opet na pluću klonula.
„Da, Lucijo, bludna si. Tebe nije sreće

Vrlo uspješno paljenje naših mina ostelilo je tračuski položaj blizu Vanquois.

Istočno bojište.

Vojna skupina Hindenburgova.

Zapadno Dvinskoga kod Grenskih jezera osvojili smo na jurban istom neprijateljskoj poziciji. U borbama daleko Madziela i na fronti med Smoronom i Visnjevou stomili smo ruske navale, zadavši im teških gubitaka. Ista vojna skupina ulovila je 1360 zarobljenika.

Vojna skupina bavarskog princa Leopolda.

Neprijatelj je opetovao svoje uzaludne djelomične navale. Svi su nastajati bili odbijeni. Zarobili smo 6 časnika i 494 momaka a zaplijenili 6 strojnih pusaka.

Vojna skupina Mackensenaova.

Kod Mackensenaove vojne skupine je položaj nepromijenjen.

Vojna skupina Linsingenaova.

Navajaljenje ove vojne skupine napreduje.

Istočno bojište.

Broj zarobljenika, koje su na istoku njemačke čete učinile i ostali bili iznasa u septembru 431 časnika, 95.464 momaka, 37 topova, 298 strojnih pusaka i jedan aeroplan.

Vrhovna vojna uprava.

Sa bojnih poljana.

Putovanje prjestolonaslijednika po južnoj fronti.

Beč, 1. oktobra. (D. u.) Prjestolonaslijednik nadvojvoda Karlo Frano Josip proputovao je kako je već bilo javljeno 17. septembra na carevu zapovijedi nasu jugozapadnu frontu. Prve dana putovanja posvetio je Tirolu. Prjestolonaslijednik je posjetio područja tonalskog prelaza tvrđve Tridenta i Rive, visoravnj Folgarjije i Lavarona i predio Kreuzberga. Negledao je posebno tamonoje pozicije nasle četa. Zatim je odputovao u Korušku, gdje je svojim posjetom početo hrabre čete, koje su sudjelovale u vrlo uspjesnim borbama na vrhu Findexkofela.

Tom mu je prigodom bio predstavljen kapral Stücker od 7. infanterijske regimente, koji je sa patrolom od dva čovjeka video višestruu borbu protiv Talijanica, u kojoj su oni imali 40 mrtvih i 100 ranjenih. Iz njegovih, kojim je pohvalio vojskovođu čim pripeo je na prva junačkog kaprala zlatnu i srebrnu kolajnu hrabrosti prvoga razreda.

23. septembra stigao je prjestolonaslijednik na Soču, te posjetio u slijedećim danima čete, koje su na gorickom mostobranu i doberdolskoj visoravni već četiri mjeseca prokisle u junačkoj borbi svim talijanskim navalama.

dovuklo u ovu kuću, nitu te ljubav drži ovdje. Skakala si po kazalistu kao pjesničica, a kad si se nasakalala, postala si guvernanta, došla si amo u kraj, divjihi Hrvata, za koje si mislila, da su dosta glupi, da se od tebe mogu naučiti pameti, jer si ejenjala, da mladim Hrvatima ne treba sreće, što ga i onako nemas. Postala si guvernantom kod Žirovičevih, jer li bilo ti je dobro, al nije ti bilo dostojno. I postala si više, to jest dragom mladoga gospodina Žirovića.“
Lucija tresla se je za toga moga govora, kan da ju groznica hvata, a pri zadnjoj riječi kriknu, kao da ju je zmija ujela u srecu.

„Vidiš, da sam te pogodila.“ rekoh joj. „Da bila si draga mladoga Žirovića, koji je drugi bogatu vlastelinku oženio imao; Zgrješila si s njim protiv božjoj zapovijedi, htjela si pobjesniti, čuvši, da ćeš ostati na cijelju. Napustite se za nevolju na moga staroga oca, a ti si ti lijepe primila, ta imala si postati još više, remetsinkom vlastelinkom. Svojim mazalom zastijepila si mu oči, a k oltaru božjem donijela mi pod srcem plod tuđe griješne ljubavi i

Prjestolonaslijednik se je ponovno izjavio jako zadovoljnim radi sjajnog položaja četa, te je mnogim junačkim vojnicima podijelio odlikovanja za zasluge.

Poslije boravka na visoravni Doberdola poduzeo je nadvojvoda put u Trst, gdje je posjetio namjesnika, te je zatim odmah otišao da posjeti mornaricu u Puli. Odatle, proputovavši automobilom istočnu obalu Istre, pripisao je 27. septembra u Volosko, 28. septembra ranim jutrom stigao je nadvojvoda u Beč, te izvjestio cara o svojim opažanjima.

Francuzi preporučaju mirno držanje.

Rottendam, 1. oktobra. Pojednostolno o ofenzivi na zapadnoj fronti daju podno misli, da je akcija započela uz povoljne prilike, samo je vrijeme slablo. Vojnički krugovi tvrde, da će Nijemci morati na pogibelnim točkama skupiti čete, a radi toga će oslabiti druge tečte fronte. „Temps“ veli: Dogodjaji zadnjih dana uvjeravaju nas, da će pobjeda konačno biti naša. Francuzi je miran dorasno svojoj zadaći, te je oslao naredu u dane nespjelnja, te će biti takov i sada. Znamo, da nisu jošte iscrpili njemačke i austrijske snage i, ono, što se ima još poduzeti jest nesto gorostasno.

Ruski brodovi pred Rigom.

Petrograd, 1. oktobra. Admiralski stožer javlja: Dne 25. septembra u 8 sati ujutro prigodom bombardovanja njemačkih pozicija u Rigi od strane naših brodova pali su pogodjeni od neprijateljske kruglje linjski kapetan Viazemski i fregatni kapetan Svinin. U 10 sati obustavilo je naše brodovlje bombardovanje neprijateljskih pozicija, iza kako je uslučeno neprijateljske baterije (?). Mi smo imali još pet mrtvih i 8 ranjenih.

Zapovjed generala Flecka.

Köln, 1. oktobra. Vodja vojnog zbora na zapadu, generaleutant pl. Fleck izdao je zapovjed u kojoj veli: Drugovi! U ovim vremenima treba da svaki od nas izvrši svoju dužnost do skrajnosti. Ako imama odvažnosti i odlučnosti do pobjede, onda moramo svaku neprijateljsku navalu misliti, i domovina može gledati sa ponosom na željzni zid svojih sinova.

Borbe u Champagnu.

Berlin, 1. oktobra. Dopsnik „Vossische Zeitung“ javlja svome listu iz velikog glavnog stana: Teške borbe u Champagnu nastavljavaju se. Nu ipak popusta neprijateljska navala. Na nijednom mjestu nije neprijatelj uspio. Jučer prije podne upravo je žestoku topničku vatra na desno krilo vojske u Champagnu, kojoj su kuse baterije uspješno odgovarale. Ujedno kusaše je ponovno bijesnim pjesnijskim navalama na fronti od Auberville do ruba Argona. Kod navale sudionistvovalo je i konjanništvo, koje je imalo zadaću, da iza

uspjele provale napreduje. Nu sve su se ove navale izjavile. Neprijatelj je bio u teškim borbama otduvad odbijen, a poslije podne uspjela je sjajna protunavala, kojom se je spasio visuju 199 sjeverno Massiges. I druge smo pozicije uzdržali u našim rukama. Raspoloženje je naših četa sjajno. Neprijatelj je imao golemih gubitaka.

Dogodjaji na moru.

Podmornice u sredozemnom moru.

Carigrad, 1. oktobra. Kako se ovamo javlja, francuski je parobrod „Sidney“ bio torpedovod kod rta Malte. Putnik, što je stigao iz Mudrosa u Atenu veli, da biva dnevno proljeđen kano englozici ili francuski brod. Broj žrtava podmornica je ogromna, nu o tome se drži stroga tajna.

Ententa.

U Italiji nema kolere.

Rim, 1. oktobra. „Agencia Stefani“ demantira vijesti stranih listova, prema kojima bijesni u cijeloj Italiji kolera i da je u Milanu bilo već 600 slučajeva. Ova je stigao već svakog temelja. Zdravstveno je stanje u Italiji izvrsno.

Luka Arhangelsk smrznuća.

Petrograd, 1. oktobra. Luka je gladno smrznuća smrznuća. Time je glavna sveza Rusije sa zapadom odrezana. Vlada oporvrgava ove vijesti obzirom na uzbuđeno stanje naroda.

Japanska pomoć Rusiji.

Kopenhagen, 1. oktobra. Ukaz carev poslan konzulatima naređuje, da se svi sedamnaestogodišnji Rusi moraju povratiti u domovinu, da ustupe u vojsku.

Demonstracije u Francuskoj.

Kopenhagen, 1. oktobra. Nova ofenziva prozročila je u Parizu veliko seljenje. U Baudeville čitala je Mile. Moreno Joffroove izvještaje, a Madama Liliuvine pjevala je uz burno odobrevanje tri puta redom marsiljezu, a onda triput rusku himnu, još je gore bilo u Bordeaux, gdje je pijanica trajala do u zoru.

Ruski uzmak.

Pariz, 1. oktobra. Posebni dopisnik lista „Journal“ brzojavlja iz ruskog stana, da je moguce, da Rusi još dalje uzmaknu u unutrin Rusije. On tješi čitatelje, da će se Nijemci tako još više udaljiti od svoje operacione baze, dok se Rusi približavaju svojim rezervama. Radi toga je ovaj nov uspjeh Nijemaca obzirom na konačnu pobjedu bez ikakvo važnosti.

Rusi na Prutu.

Bukarest, 1. oktobra. Iz Jasja se javlja: Posto su u sadanje vrijeme mnogi ruski vojnici prebjegli u Rumunjsku, ruska je vojna uprava pojačala stražu na granici i poduzela veće vojničke mjere na Prutu.

kad je taj grijeh izišao na svijet, položila si ga na ruke zamljenom starcu i rekla: „Evo ti od mene mladoga Lonića!“ Oj Lucijo, reci, nije li zavinja ženska na svijetu postojena od tebe? Ti gladiš oca, al ga u isti čas pljeniš, li ga cjelješ svojim prodajnim ustima, ali mu u isti čas kulias otlov, varuješ ga za gospodarstvo, ti ćeš mu lešati zadnju kračurcu, da, starac stenje pod dugom, dok ti sebi zgrćeš u potaji hiljade. Ti sve, što je naše, domaće prezireš, urizis, guras nohom, pljuješ po nama, al nam hoćeš do zadnje kapi krvi isprazni sve, što imamo od starine. Slatka i glatka, bijelo i ruženo porfaran a, noseš na tenama prijazan smijeh, u očju pobožan pogled i milostive suze, došla si medju nas ljuta grabnica, gora od vukodlaka, koji ljudima obno ispija krv. Reci, reci, Lucijo, nijesi li bludnica, jer ubijas dudu, bijelo, srec, obilje, samo da zvjerskim nohti možeš u kraljak čas prigrabiti ono, što su stari plemetli ljudi kroz stotine godina stekli?“
Misljah, da će me Lucija na to riječi ubiti, jer sam govorila kao mahnitla, jer mi je krv kuhala u srecu i u glavi. Ali

Lucija ne maknu se, složeni u krilu ruku sjedila je preda mnom kao kamen i gledala u zemlju. Lice joj katkad drhtulo, usne joj se stiskale, vidjeh, da i u njoj nešto strasno kulja, mirnovala je kao tvoj, koja videš pred sobom neprijateljicu, vrebha kako će sunuti, skočiti i ovti tu se o grio, da ga zadavi.
Napokon skoči, lice joj porumenješe, oči joj sijevnuše, bila je kao pijana i smiješale se vraski, dokriku mi:
„Ti to velis, ti to velis? Ti si to čula? Al gdje su ti dokazi? Ha! Ha! Ha!“
„Ne boj se, imam ih crno na bijelom.“
„Pokaži.“
„Ne ču, nijesam luda.“
„Imas ih? Lažeš: Daj da vidimo: prije ne vjerujem.“
„Ne vjeruj slobodno! Otae će vjerovat, kad ih vidiš, tvoje pismo Žiroviku, tvoju ruku. Tebi ih ne os čati: ubi mi me možeš, dobit ih ne ćeš.“
„Ti ćeš ih dati ocu?“
„Im! Iko zna? Bude li potrebno hoću.“
(Dalje slijedi.)

lakrecala čete, onda će Rumunjska postupati prema zamašitosti svojih interesa.

Nejasnost na Balkanu.

L u g a n o, 30. septembra. Prama vijesti „Corriere della sera“ iz Atene, kralj su i Venecelos sporazumili glede mobilizacije, nu nisu složni obzirom na provedbu ovog poduzeća. Dne 20. septembra držalo se, da će Venecelos morati odstupiti. Polozaj još nije razjašnjen. Atenske novine javljaju, da je Francuska dala na raspolaganje Grčkoj 100 milijuna franka, a isto tako misli i Engleska dati još novčanu pomoć. Vlada se još nije odlučila. Ententa će predati Bugarskoj novu notu, koju pripravlja Sir Edvard Grey. Atenski listovi pozivlju Grke neka se drže mirno, pošto još nije poznata svrha bugarske mobilizacije. „Hestia“ javlja, da je ententa pitala Grčku neka dade 150.000 vojaka na pomoć Srbiji, ako ju napadne Bugarska. Bugarska je osigurala Grčkoj, da će na njezinoj granici držati samo broj četa, kao u mirno doba.

Bugari i Englezi.

R o t e r d a m, 30. septembra. Zastupniku „Morningpost“ izjavio je profesor sveučilišta u Sofiji, Stefanov, da mu je Radoslavov predao sljedeću izjavu za engleski narod: Bugari su prijatelji Engleza. Historijski spoj veže oba naroda. Bugari nemogu zaboraviti da su Englezi bili branivci Bugarske. Radoslavov je izjavio, da se Bugarska nije na nijednu stran obvezala. Namjera je Bugarske, da oстане neutralna, dok ne dodje vrijeme, da ispuni svoje težnje.

Bugari zapuštaju Francusku.

G e n f, 30. septembra. „Herald“ javlja iz Pariza: Bugarski državljani, i koji nisu obvezani na vojničku dužnost, zapuštaju Pariz i Francusku.

Odlazak bugarskih konzula iz Italije.

G e n f, 30. septembra. Milanski „Sera“ javlja, da se bugarski konzuli spremaju na odlazak iz Italije.

Obustava ruskih parobrodarskih sveza sa Bugarskom.

K o p e n h a g e n, 30. septembra. „Politiken“ javljaju iz Petrograda: Rusko parobrodarsko društvo iz Odesse obustavilo je plovidbu u Bugarsku. Ruski brodovi dobili su brojavim nalog da zapuste bugarske luke.

Bugarska mobilizacija.

S o f i j a, 30. septembra. (D. u.). „Agencija“ javlja: Mobilizacija je svuda uspjela u potpunom redu. Pričuivnici dolaze sa svih strana, te javno iskazuju tvrdi odluku, koja zahtjeva osiguranje pravednih bugarskih zahtjeva.

Njemački poklisar u Sofiji.

S o f i j a, 30. septembra. (D. u.). Njemački poklisar u Carigradu, von Wangenheim, bio je od kralja primljen u audijencu. On je nastavio svoj daljni put na njegovo mjesto.

Centralne vlasti.

Afera Dumba.

B e r n, 30. septembra. „Lokalanzeiger“ javlja: „Daily News“ piše, da će se radi afera Dumba odzvati iz Amerike ondješnjim njemački vojnici atase i austrijski konzul Schwegel. (Konzul dr. Schwegel je rodom iz Kranjske.)

Razno.

Zvijerstvo Indijanaca.

N e w - Y o r k, 30. septembra. Iz San Diega (u Kaliforniji) javlja se, da su Yaku-Indijanci u petak prozročili kod Torosa (Meksiko), da je iskocio vlak. Oni su zatvorili 80 žena i djece u tovarni vagon pun sijena, pa su ga zapalili. Samo se 20 putnika moglo spasiti. Ostali su izgorjeli.

General Borojević počasni građanin Košica.

B u d i m p e s t a, 30. septembra. Gradsko će vijeće u svojoj današnjoj sjednici predložiti, da se bivši zborni zapovjednik Košica, general Borojević, imenuje počasnim građaninom.

Novi francuski pokušaj.

Francuzi, Englezi, kolonijalne njihove čete svake boje, u sarenaj zajednici pokušali su se u koštac sa nedostavnom njemačkom vojskom. Grozna grmljavina kô da se stolina vihora leže, udar i bilje-

skanje, kakvog gromovita ljiha nikada prije redio nije — silni, neodoljivi orkan hvatao je u svoje vijavice prijateljske zapreke, za kojima se skrivalo na tisuće i milijune ljudskih bića, koji žude za mirom, kao što oluja teži za tisinom. I mirom će uroditi strana ljudska oluja, koja se za čas bijesnije razmahala. Sve od mora do Vozgeza bijesni orkan. Ko stojišnji hrast odoljava mu željezni njemački vojnici. Ko krovodni ris obijela ga aglini Francuz. Sila protiv sile, svi narodi protiv jednog naroda!

Mnogo je stutnja objavljeno kod zadnje sedmice kobni čas. I javlja potrese se, i nebo uzdrhta od golemog topovskog praskanja. Na drhtećem tlu, sred zadimljenog, šumećeg, mračnoga zduha, zalitaju se ljute bezbrojne čete, protiv još bijesnijim četama.

I trajati će nastajji, uzmaći, ponovne navale, dok pobjeda ne predje na jednu ili drugu stranu.

Već hoće Francuzi da ovog puta istjeraju Nijemce iz Francuske i Belgije; hoće da predobiju ili zastrane barem balkanske vlade; hoće da se zaborave ruski porazi. Ali to im ne će uspjeti. Lokalni uspjesi na par mijesta, nekoliko kilometara, što su napredovali, to je sve što su postignuti mogli. To im čarno prizajemo. Ali svoga cilja, da probiju našu frontu, nijesu saveznici postigli. Njihova se je ofenziva ishlapila i umirila. Malene uspjehe bez vrijednosti plitaji su ogromnim gubicima.

Njemačke linije na zapadu stoje tako čvrsto da jih ne može nijedan protivnik oboriti.

Socijalizam i militarizam.

Što će doći poslije tako opretnog naslova? Već spocetka možemo značajnijima odgovoriti, da među demokratizmom i militarizmom nema bas bogzna kakvih zaprieka. Ne mi, već socijalistički organ „Avanti“ počeo je mještati skupa socijalizam i militarizam.

Mnogo se ustimo o njemačkom militarizmu od lanjskog kolovoza napisalo, i prisudilo ga se svakako. Tko bi sve o njemu tiskane članke i brosure sabrao, mogao bi iz njih sastaviti zanimivo antologiju pravih i krivih, poučnih i smjernih prosudjivanja. Sud se pojedinih listova iz crna u bijeli promjenio.

Iz pocetka prikazivao se svjetski rat, kao samo-vladalacke vojnike Njemačke. Ijed da je nenadane na mirnoljubivi demokratske države navaliła te izazvala svjetlovni požar. Svjetski se rat označava markantnim crtama, borbama izmed militarizma i demokratizma i sam „Avanti“ je to više puta tvrdio.

Ali sada ima „Avanti“ duhoviti i zanimivi uvodnik, u kojemu razglaba Amedeo Bordiga o biću i temeljima militarizma. Razlikuje med sadašnjim i starim agrar. Iim militarizmom konzervativne Pruske i neglasnjeg osobnog autokratizma i ističe, kako je sada u Njemačkoj revolucije, nego prije vremena francuske revolucije. U liberalnoj Njemačkoj ima država konstitucionalno uređenje. „Demos“ (puk) stvara zakone, bori se slobodno u parlamentu za svoje priblike. Čisto demokratske strane imaju u njoj većinu: demokratski i kršćanski socijali.

Bas taj demokratizam učinio je Njemačkom jakom. Izobrazeni radnik bolji je vojniki od seljaka. Vojnička dužnost jednaka za sve pravedno odmjerna plaćila, pučka prosvjeta, socijalne reforme, narodno blagostanje i napredak, to su sve plodovi demokratizma i napredka. U Njemačkoj je industrija i kapital. A sjajno stanje njemačke industrije i kapitala potpomaze silno vojnici njemačkom silu.

U ne demokratskim državama nije mogući napredak, ni kakvo odusevljenje u svoje ciljeve. Vidi se kako je nesposobna apsolutistička Rusija, da prosvjetiti svoj puk, da napreduje u industriji i znanju a sada da uspješno ratuje protiv Njemačke.

Demokratizam je zato, zaključuje Bordiga, temelj militarizma, ili točnije vojničke sile jedne države. Apsolutizam obratno slabši narode i njihovu snagu.

I Francuska uslijed svojega demokratizma kadra je dugo opirati se moćnom protivniku. Bodriga se na koncu ogradjuje protiv sumnje, da nije kao pravi socijalista nacionalnim protivnikom militarizma, i poziva se na Guglielmo Ferreri koji u „Giornale d'Italia“ piše: „Pošta su moderne države potpuno provele demokratsko načelo opće vojne obvezanosti, i budući raspoložu

silnim financijskim sredstvima, to ovisi vojnička snaga jednog naroda o čudorednim, gospodarskim i naravnim sposobnostima cijeloga pučanstva.“

Za otposljanje englesko-francuske ekspedicije u Srbiju.

Pisanje francuske stampe pokazuje, koliko je držanje Bugarske poremelito računane saveznici. Listovi poštu cara Ferdinanda. Prije je francuska štampa opisivala bugarskog kralja i članove njegove vlade kao trjezne, realne političare, koji hladno sve proracunaju i rade; a sada naziva njega i vladu „ortacima njemačkih barbara“ i „izdajnicima“.

Mnogi listovi napadaju veoma ostro diplomaciju četvornog sporazuma i prigovaraju joj: Tada, tada, kada su Rusi bili na Karpatinima, bio je zgodan čas, da diplomati odlučno nastupe kod balkanskih vlada. Sada ne preostaje drugo nego da saveznici upru sve sile, kako će smanjiti slabu upliv, što su ga imali na neutralne Balkane ruski porazi; zlo će biti, ako se žurno ne porazi Nijemce, da se može ne riječima, već djelima pokazati Balkancima, kako se ne smiju bojati da k nama pristupe.

Uredovni dio listova: „Echo de Paris“ i „Temps“ ističu, kako je zadnji čas, da se priskoči Srbiji u pomoć. „Echo de Paris“ kaže, da se zastave saveznika moraju vijati u Macedoniji. „Temps“ piše: Javnost upravo zahtjeva, da se odasleje u Srbiju cijeli žub. Srpsko je bojiste momentalno najavizano točka na svjetskoj ratnoj pozornici.

Štampa složno naglasuje, da je položaj saveznika i na bojnima i na diplomatskom polju tako kritičan, kako nije još nikada bio. Ne smije se dati dosti na grudima još i strah, da bi Rumunjska i Grčka sljedile bugarski primjer, nego se mora energično, svjesno si kritičnog stanja, svrhe i ciljeva, čim brže vojnici i diplomatski nastoje uraditi, da ne bude doskora prekarno.

Pretprikladna na vruženje!

Nastupajé danas drugo četvrtogodiste upozorivaju sve pretprikladni, koji su nam dužni jedan, dva ili tri mjeseca pretprikladne, da će mo ni jednom dne 6. m. inj. ustaviti daljnje siljanje lista i to bez svakoga obzirâ. Tko ne primi broj od 6. oktobra, znači, da nije podmirio svoju dužnost prema upravi. Nemarost u siljanju pretprikladne odvoluje nas te nam čini gubiti volju da izdajemo list dalje. Tko ne želi biti grobar „Hrvatskog lista“, jedinoga hrvatskog dnevnika u Istri, neka podmiri svoj dug odnosno pošalje pretprikladni!

Bijela Rusija.

Od uvijek uplivalo je na ratova i zemljište. Oseline njegove: kulturno i vremensko stanje, breгови, vode, rijeke, putevi, željeznice i lve prometne vešte — sve to bilo je i bit će uvijek za svoje vrlo važno. Prama načelu ratovanja, vrsti čela, sredstavima i osobi vojnovođe mijenjao se utjecaj zemljišta na ratove i njihove svrške.

God. 1813. bile su u očima austrijskih vojskovođa Rajna ogradow, a Švicarska i Holandija obrambeni kulana Francuske. Zato kusalno se, da se proti Napoleonu predobije Švicarsku, radi njezinog položaja i to se uzumog preko nje pridrijeti u Francusku. Toliko je uplivalo zemljište i položaj na odnandje vojskovođe.

Ali Napoleon nije hito da pozna svakojkih zemljišnih zapreka. Magdonald jednom mu zgodom crnim bojama risao sve peteškote nekog alpskog prelaza. Na to mu Napoleon povuče: Recite Magdonaldu, da jedna vojska svagda, u svako doba godine svuda prelazi, kuda ljudi mogu položiti nogu.

Veliki general Gneisenau, prvi sa svjetovae caru, da se obzirom na zemljište napovetone povuče u unutarnjosti države. Ratovao se na istome zemljištu, gdje se sada nalaze njemačko-austrijske čete.

To je Bijela Rusija. Sastoji se od četiri gubernija: Vilna, Vitpeksa, Minska i Mohileva. Prozvala se, vele po dugoj, bijeloj nošnji starosjedioća. To je područje kroz dugo stotina godina zamenerano i u prosvjeti zanostalo. Stanovnici su na rijeko postajali, po 40 na četvornom kilometru. Česte šume i močvare izmjenjuju se slabo rod-

nim stepama. Mršave pomoći pruža cijeli kraj području vojei. Rijetko maleno školo, nikada skoro ovesi grad pruža izmoredno glavnoj vojsci hrane i otpočinka. Sve treba sobom nositi, ničim nije moguće tamo se opskrbiti.

Napoleon je zato činio da se po svakom vojniku uzme za put dvopeka za 25 dana, jer mu pred očima lebdjela kol. Karla XII. i njegove vojske.

Nije bolje si p. p. p. Malo ih je. I te kiša, led, snijeg pretvorio u blatno kaljuže. Sada ima željeznica. Te su promet znatno olakšale.

Bijelu Rusiju okružuju sa sjevera rijeke: Dvina i Vilija; Pripet i njegove močvare: juga: Dnjepir s istoka, a sa zapada Njemen. koji imaju: davno već austro-njemačke čete za sobom. Puno drugih vojnih luke: provala bijelom Rusijom i u natarjnosti zemlji. Svako je riječi i potoku predznakom široki proja močvara, s jedne i druge strane mu. Osobito se Berečina u tom ispuše, te je za to moguca zapreka na putu proti Moskvi. Kod Berečine je Petar Veliki čekao Švede, Borisov i Bertrijev jedini su prolazi preko nje. Startrdjevci, što prolaze brane, nijesu ozbiljnom zaprekom za vojsku, što posjeduje najjače savremene topove.

90 kilometara istočno od Berečine teče usporedno s njom rijeka Prut, koja je također znatna zapreka prodrijetju.

Razne vijesti.

Poštansko i brojavno ravateljstvo sa vruca u Trst. „Triester Tagblatt“ javlja: Kako čujemo, počet će trscansko poštansko ravateljstvo prve dana mjeseca oktobra opet ovesi postavljanje u Trstu.

Iz Gorice. Jesesenji rat započnije Cadorna s ponovnim bombardiranjem Gorice. Nekoliko je časka bio mir, tek sva iz daleka čula grmljavina i pucnjava. Drugačije je bilo lijepo i pučanstvo se nadalo, da će Talijani napustiti besmisleno bombardiranje Gorice. Pa napokon što imade od toga ako ubije nekoliko civilnih osoba i preskujli nekoliko krovova i stanovna? Zar imade toliko municije, da će i dalje besprekorno rasipavati po Gorici. Pučanstvo je nad svim tim mirno. Svako ide na ulicu koliko mora i to samo onda kada drži da je izvan pogodbi. Dakako da se kad to prevari i taji se malo skrivati pred neprijateljskim tanetima.

Slovenske trgovine u Gorici, koje su otvorene, su: Pregrad i Crmetič, Povera, oba Druhotva, Medved, Vuga, Hribar, Koren, Kustrija i Fon. Nekoji su se pekuću povratiti i marljivo peku kruh za civilno stanovništvo. Uvedene su krušne karte. Prije uvedena ogij karata bila je predpekarnama obično teška borba za svadniji kruh. Mnoga se je žena vratila kući sa kruhom i razderanom bluzom.

Dobrovoljni prinosi.

Nasa uprava primila je i će privesti svrsi sljedeće prinose:

Gosp. Pefar Martičić, c. k. vrši nadglednik financijske straže polaze za useljenog morskog puca primljenju premiju sljedeće dobrovoljne svrhe: Za strahu iz labinskog kotara K 30- za u vojsci oslijepjlene vojnike 20- za U-Akciju 10- Veleč, gosp. Josip Grasič, župnik u Bernu polaze za siromašne hrvatske istarske bijegunice 10- Ukupno K 70-

Lisnica uređništva.

N. N. Barban. Vaš dopis ne možemo za priopćiti, jer se o onom predmetu ne smije pisati kod obični to ne dovode. Dopis smo spremili kasnije. Zahvaljujemo.